

עם הסנהדרין שבדורו באחד מן הנגעים, בין נגע טמא לנגע טהור -
 אם הוא נגע טמא, או נגע טהור. וכי תיטמא קבי נמי - ואם תאמר
 שאכן כך הוא פירוש הפסוק, קשה שכן נגע טהור מי איכא - האם
 יש נגע שנקרא 'נגע טהור', והלא 'נגע' משמעותו נגע טמא.
 וכי תיטמא - ואם תאמר שאכן מצאנו בתורה נגע שנקרא נגע טהור,
 שהרי נאמר בענין נגע שפרח בכל הגוף (ויקרא יג יג), וטהור את
 הנגע, כלו הפך לנגע טהור הוא, וזה בודאי קרוי 'נגע', שכן אפילו
 אם היה ממנו רק כשיעור גריס על בשרו היה טמא, אלא שגזירת
 הכתוב היא שאם פרח בכל הגוף הרי הוא טהור, ולפיכך יש לומר
 שהפסוק 'בין נגע לנגע' גם כן פירושו שנחלקו בנגע אם הוא נגע
 טהור או נגע טמא.

דוחה הגמרא: אין לומר כן, משום שההוא - נגע שנחפר כולו ללבן,
 מאחר שהתורה טיהרה אותו, אינו נקרא 'נגע טהור', אלא 'בוהק'
 מקרי - נקרא סתם מראה לבן, לפי ששם 'נגע' מתייחס רק לנגע טמא.
 מסיימת הגמרא את הקושיא: אלא על כרחך לומר שאין פירוש 'בין
 נגע לנגע', שנחלקו בין נגע טהור לנגע טמא, אלא הפירוש הוא
 שנחלקו באחד מסוגי הנגעים, כלומר, בין שנחלקו בנגעי אדם,
 כלומר, שנולד בבשר אדם מראה הדומה לנגע, ונחלקו אם הוא נגע
 או לא, לדיני נגעי בתים - ובין שנחלקו במראה הדומה לנגע שנולד
 בקירות הבית, ולנגעי בתים - ובין שנחלקו במראה הדומה לנגע
 שנולד בבגד, וכולן טמאים, אבל כל פעם שהזכירה התורה 'נגע',
 פירושו נגע טמא. ואם כן הלא נמי - אף כאן, מה שנאמר 'בין דם
 לדם', אין פירושו שנחלקו בין מין דם טהור למין דם טמא, שיהיה
 מוכח מכך שיש דם טהור, אלא בין דם נדה לדם זיבה, כלומר, בין
 שנחלקו בדם נדה, ובין שנחלקו בדם זיבה, וכולן טמאים - וכל מיני
 הדם שנחלקו בהם טמאים הם, ומנין שיש גם דם טהור.

הגמרא מתרצת שכל מקום יש ראייה שיש דמים טהורים, מאחר
 שיש לתמוה על המקשה: האי מאי - מה פירושה של קושיא זו,
 כלומר, אף אם פירוש הפסוק הוא כמו שנתבאר, מכל מקום יש ראייה
 משם שיש דמים שהם טהורים, לפי שבשליש טמא (שם), כלומר,
 הפסוק 'בין נגע לנגע' מובן, משום שאף אם נאמר שכונות התורה
 היא לכל סוגי הנגעים הטמאים, איכא לאפלוגי - עדיין נובל לפרש
 במה נחלק הזקן ממרא עם הסנהדרין. ומבארת הגמרא במה אפשר
 לומר שנחלקו בנגעי אדם, ובפלוניתא דרבי יהושע ורבנן - ניתן
 לפרש שנחלקו במה שנחלקו רבי יהושע וחכמים, דתנן - ששינו
 בנגעים (פ"ד מ"א), אדם שנמצא על עורו נגע 'בהרת', ונמצאו בתוך
 הנגע שתי שערות לבנות, אם הבהרת קודם לשער לכן - אם השער
 נחפר ללבן אחרי שנראתה הבהרת, הרי הוא טמא, כלומר, נעשה
 מצורע מוחלט, לפי ששער לבן הוא אחד מסימני הטומאה בהרת.
 ואם השער לכן כבר היה שם קודם לבהרת, טהור, לפי שהשער
 הלבן אינו סימן טומאה, אלא אם כן קדמה לו הבהרת. ואם היה ספק
 אם הבהרת קדמה או השער לבן קדם, טמא. ורבי יהושע אומר
 'בהת', ואמר רבה, בהת וטהור - כוונת רבי יהושע היא, שדין הספק
 הוא כדין נגע שכהה מראיתו בשבוע של ההסגר שהוא טהור.
 ובמחלוקת זו אפשר לפרש שנחלקו הזקן ממרא והסנהדרין.

הגמרא מבארת במה אפשר לומר שנחלקו בנגעי בתים: וכן בנגעי
 בתים, אפשר לפרש שנחלק הזקן ממרא עם הסנהדרין, כי הא
 פלוניתא דרבי אלעזר ברבי שמעון ורבנן - בכונן מחלוקתם של רבי
 אלעזר ברבי שמעון וחכמים. דתנן - ששינו בנגעים (פ"ב מ"ג),
 שנחלקו תנאים בבית שנמצא נגע בכתליו, היכן צריך שיהיה הנגע
 כדי שיטמא הבית, רבי אלעזר ברבי שמעון אומר, לעולם אין הבית
 טמא, עד שיראה הנגע בגודל של שני גריסין, וצריך שיתפשט הנגע
 על שני אנבים, בשני בותלים בקרן זוית - על שני קירות הצמודים
 זה לזה בפנינת הבית, אבן אחת בקיר האחד, והאבן השנייה בקיר
 השני, ושיהא ארבו של הנגע בשני גריסין, ורחבו בגריס, ובאופן
 זה, כשהנגע מוטל לארכו על שתי האבנים, נמצא שבכל אבן יש
 שיעור גריס על גריס שהוא שיעור נגע. אבל חכמים חולקים וסוברים
 שאין צריך שיהא הנגע פרוס על שני קירות של פינת הבית.

ואינה יודעת מה הפילה, כלומר, אינה יודעת איזה מראה היה
 לחתיכה, אם של מיני דמים טמאים או של טהורים, לפי שאבדה
 קודם שבאה בפנינו, רבי יהודה סבר, ויל פתר רוב חתיכות, ורוב
 חתיכות במראה של ארבע מיני דמים הויין, וחתיכה זו מן הרוב
 היא וטמאה. ורבנן סברי, ויל פתר רוב חתיכות, לא אמרינן, שלא
 החזיקו בעינינו שרוב החתיכות יש להן מראה של אחד מארבעה מיני
 הדמים הטמאים. ורבי יוחנן, שאמר שיש שלשה מקומות שהולכים
 בהם אחר הרוב ולא יותר, בא להשמיענו, שיש למעט בדעת רבי
 יהודה, שהולך אחר רוב החתיכות לטמא את האשה מחמתו, שאין
 מטמא מדין ודאי אלא מדין ספק, ואם נגעה האשה בתרומה אין
 התרומה שרפת.

משנה

המשנה מבארת מה הם מיני הדם שהאשה נטמאת מחמתם: המשה
 מיני דמים טמאים יש באשה, כלומר, מטמאים את האשה אם יצאו
 ממקורה. ואלה הם, הדם האדום, והדם השחור, והדם שצבעו כקרן
 כרבוים - כצמח הכרכום כשגדל בפנית הגן שאו צבעו נוטה
 לאדמומית, וכן הדם שצבעו כמימי אדמה - מים שנתנו לתוכה
 אדמה שצבעה אדום, והמים מתאדמים מחמתה, וכן הדם שצבעו
 כמזוג - כצבע יין המזוג במים. פית טמאי אומרים, אף הדם שצבעו
 כמימי תלתן - כצבע הדמים ששרו בהם את צמח התלתן, וכן הדם
 שצבעו כמימי בשר צלי - כצבע המהול היוצא מבשר צלוי, טמאים
 הם, לפי שגם אלה נוטים לאדמומית. ובית הלל מטהרים, מפני
 שאדמומית צבעים אלה קלושה היא.

המשנה מביאה מחלוקת באשה שראתה דם ירוק: הדם הרוק,
 עקביא בן מהללאל מטמא, וחכמים מטהרין.
 המשנה מביאה שיטה נוספת בדם ירוק: אמר רבי מאיר, אם דם
 בצבע ירוק אינו מטמא את האשה משום פתם, מכל מקום מטמא
 משום משקה. רבי יוסי אומר, דם ירוק אינו מטמא לא פה ולא פה
 - לא משום דם נדה ולא משום משקה.

המשנה מבארת כיצד נראים הדמים ששנו לעיל: איזהו הדם האדום
 ששינו לעיל, זה שצבעו כדם הפתה. ואיזהו השחור ששינו, זה
 שצבעו שחור כהרת - כשחוררית החרת הניתן בדיו. ואם הדם נראה
 עמוק (יותר שחור) מכן (מן החרת), אף הוא טמא, אבל אם הוא
 דיהה מכן (שנדרחית מראיתו), כלומר, שהוא פחות שחור ממנו,
 טהור.]

ומה ששינו 'ויקראו כרבוים', היינו כפרור שפו - כצבע העלים
 שהצבע האדום ברור בהם. ומה ששינו 'וכמימי אדמה', היא אדמה
 הבאה מפקעת - מן הבקעה הנמצאת במקום הנקרא פית כרם,
 שפרו אדום, ומיצף מים, כלומר, שנתון מאותה אדמה לתוך כלי,
 ונתון מים בכלי עד שהמים צפים למעלה מן האדמה. ומה ששינו
 'כמזוג' היינו, שנתון כבוש שני חלקים מים ואחד יין, מן היין
 השרוני - שני שליש מים ושליש אחד יין, ודווקא בין הבא מארץ
 השרון, שהוא מקום ידוע בארץ ישראל.

גמרא

במשנתנו מבואר שיש דמים באשה שאינם טמאים. הגמרא מבררת
 את המקור: מלן דאיכא - מנין שיש דם טהור באשה, הלמא -
 שמא נאמר שכל דם דתי מינה - היוצא ממנה, בכל צבע שהוא,
 טמא. משיבה הגמרא: אמר רבי המא בר יוסף אמר רבי אושעיא,
 אמר קרא - נאמר בפסוק (דברים יז ח) בפרשת זקן ממרא החולק על
 הסנהדרין שבדורו, 'כי יפלא ממה דבר למשפט בין דם לדם וגו'
 ובין נגע לנגע וגו'. ומה שנאמר 'בין דם לדם', היינו שנחלקו באשה
 שיצא ממנה דם, בין דם טהור לדם טמא - האם הדם שיצא ממנה
 היה טהור או טמא. ומוכח מכך שיש דם שהוא טהור.
 הגמרא מקשה על הראיה: אלא מעתה - אלא מעכשיו שפירוש 'בין
 דם לדם' הוא בין דם טמא לדם טהור, האם מה שנאמר בהמשך
 הפסוק 'בין נגע לנגע' הכי נמי - גם כן פירושו שהזקן ממרא נחלק

שיעורי רמב"ם ספר המצוות – יום שבת קודש י"ט סיון

קיג

מתוך מהדורת חזק

1 (השורשים) שֶהֶקְדַּמְנוּ לְמַאֲמָר (לספר) זֶה עֵינָן עָלָיו שָׁם.
2 וּכְבָר נִתְבְּאָרוּ דִינֵי הַחֹדֶשׁ בְּפֶרֶק ז' מִמְּנַחֲתוֹ (ע.) וּבִכְמֶה
3 מְקוֹמוֹת בְּשִׁבְעֵית וּמַעֲשָׂוֹת וְחֵלָה (פרק א משנה א).
4 הַמְצָנָה הַקְצָ"ב – הַאֲזַהְרָה שֶׁהִזְהַרְנוּ מִלְּאֲכֹל אֶת-
5 הָעֶרְלָה (פירות האילן בשלש שנותיו הראשונות), וְהוּא אָמְרוּ:

המשך ביאור למסכת נדה ליום שבת קודש עמ' א

1 מבררת הגמרא: **מאי מעמיה דרבי אלעזר דרבי שמעון**. משיבה
2 הגמרא: **בתיב** בענין נגעי הבתים (ויקרא יד לו) 'ומראיתן שפלה מן
3 הקיר', ומשמע שהנגע היה על קיר אחד, ו**בתיב** לפני כן באותו פסוק,
4 'והנה הנגע בקירות הבית' בלשון רבים, ומשמע שהנגע היה על שני
5 קירות, וכדי לקיים את שני המקראות, מוכרח לפרש שהנגע נמצא
6 על קיר אחד, הנחשב כשני קירות, ואז היה קיר שהוא נחשב כשני
7 קירות, הרי **אומר** הרי זה קרן זוית – פינת הבית, שבה מתחברים
8 שני הקירות ונעשים כמו קיר אחד. ובמחלוקת זו שבין רבי אלעזר בן
9 רבי שמעון וחכמים, אפשר לפרש שנחלקו הזקן ממרא עם הסנהדרין.
10 הגמרא מבארת במה אפשר לומר שנחלקו בנגעי בגדים: וכן **בנגעי**
11 **בגדים**, אפשר לומר שנחלקו הזקן ממרא עם הסנהדרין **בפלוניתא**
12 **דרבי יונתן בן אבטולמוס ורפין** – במחלוקת שנחלקו בה רבי יונתן
13 בן אבטולמוס וחכמים, **דתניא** בברייתא, **רבי יונתן בן אבטולמוס**
14 **אומר**, **מנין לפריחת בגדים שהיא טהורה** – שאם נתפשט הנגע בכל
15 הבגד הרי הוא טהור, אף שבתורה לא נאמר דין פריחת בגדים אלא
16 בנגעי אדם, **נאמר** (שם יג נה) **'קרחת ונפתת'** בפרשת נגעי **בגדים**,
17 **ונאמר** (שם יג מב) **'קרחת ונפתת'** בפרשת נגעי **אדם**, ולמדנו מכאן
18 בגזירה שהו, **שמה להלן** – בנגעי אדם, הדין הוא שאם **פרח**
19 (התפשט) הנגע **בכולו הרי הוא טהור**, **אף כאן נמי** – בנגעי בגדים,
20 **אם פרח** (התפשט) הנגע **בכולו הרי הוא טהור**. ורבנן חולקים על
21 רבי יונתן בן אבטולמוס וסוברים שלא נאמר דין טהרת הפריחה בנגעי
22 בגדים. ובמחלוקת זו אפשר לפרש שנחלקו הזקן ממרא והסנהדרין.
23 הגמרא מסיימת את התירוץ: הרי נתבאר שהפסוק 'בין נגע לנגע/
24 ניתן לפרשו שנחלקו הזקן ממרא והסנהדרין באחת מן המחלוקות
25 האלה, **אלא ה"בא** – אבל כאן, כלומר, מה שנאמר 'בין דם לדם', **אי**
26 **ד"ם טהור ל"בא** – אם נאמר שאין כלל דם טהור, אלא כל הדמים
27 שהאשה רואה טמאים הם, **במאי פליגי** – במה אפשר לפרש שנחלקו
28 הזקן ממרא והסנהדרין. אלא מוכח שיש גם דם טהור, ופירוש הפסוק
29 הוא, שהזקן ממרא נחלק עם הסנהדרין באחד מן הדמים אם הוא
30 טמא או טהור.
31 הגמרא מבררת מנין שהדם האדום הוא הטמא: **וממאי דהני טהורין**
32 **והני טמאין**, כלומר, מאחר שנתברר שיש דמים טהורים ודמים
33 טמאים, מנין שהדמים השנויים במשנתנו, הם הטמאים, ושאר הדמים
34 הם הטהורים. משיבה הגמרא: **אמר רבי אבהו**, **דאמר קרא** (מלכים
35 ב' ג כב), **בנס שהיה בימי יהושפט שהטעה ה' את מואב לחשוב**
36 **שהמלכים שבאו להלחם עמם הרגו איש את רעהו וייראו מואב את**
37 **המים אדומים בדם**, **למימרא** – פסוק זה בא ללמד **דדם אדום הוא**
38 **– שכל מקום שנאמר בתורה דם, הכוונה לדם אדום**. וכל הדמים
39 השנויים במשנתנו אדומים הם.
40 הגמרא מבררת מנין שכל הדמים האדומים טמאים הם. מקשה
41 הגמרא: מאחר ונלמד מן הפסוק שדם אדום הוא, **אימא** – נאמר שרק
42 הדם **האדום** ביותר, שצבעו הוא כדם המכה המואב במשנתנו
43 מטמא, **ותו לא** – אבל שאר הדמים השנויים במשנתנו, שאינם
44 אדומים כל כך, לא יטמאו. מתרצת הגמרא: **אמר רבי אבהו**, **אמר**
45 **קרא** – נאמר בפסוק (ויקרא יב ז) **בדיני יולדת**, **וטהרה ממקור דמיה**,
46 ונאמר (שם ב' יח). **בעונש הבא על אשה נדה והוא גלתה את מקור**
47 **דמיה**, ומאחר ודמיה הוא לשון רבים, נמצא שמשמעותה היא

אינו דם, מכל מקום הִיבָא דְהַיּוֹא דִם אָדוּם - באופן שמתחילה
 ראתה דם אדום ונטמאה, וְהָדָר הַיּוֹא דִם יְרוֹק - ולאחר מכן בעודה
 טמאה מחמת הדם האדום, ראתה גם דם ירוק, ואדם או כלים או
 'טהרות' נגעו באותו דם ירוק, תִּמְטָא אותם, מִיְדֵי דְהִוָּה אִמְשָׁקָה זָב
 וְזָבָה - כמו הדין של רוק ומי רגלים היוצאים מן הזב או מן הזבה
 שהם מטמאים את הטהרות, ומדוע אתם מטהרים אותו לגמרי.
 הגמרא מבררת סברת חכמים: וְרַבְּנָן הסוברים שאף דם ירוק היוצא
 בימי טומאתה אינו מטמא את הטהרות שנגעו בהם, סוברים שרק
 משקה שהוא דִּמְיָא דְרוֹק - דומה לרוקן מטמא, כלומר, מֶה רוֹק
 שְׂמִתְעַגֵּל וְיוֹצֵא - כשם שרוק אינו יוצא מעט מן הגוף, אלא
 בתחילה מתאסף הוא בפה ואחר כך יוצא, והוא מטמא, אֵף כֵּן
 משקה שְׂמִתְעַגֵּל וְיוֹצֵא - מתאסף במקום שנוצר ואחר כך יוצא,
 מטמא. לְאִפְסוּקֵי הָאֵי - להוציא דם האשה דִּמְיָא שְׂמִתְעַגֵּל וְיוֹצֵא -
 שאינו מתאסף, אלא כל מעט דם שנוצר, נטף ויוצא מיד לחוץ,
 שאינו מטמא.
 מקשה הגמרא: אֵי הָכִי - אם אכן כך הוא הביאור בדברי רבי מאיר,
 קשה, דְשִׁפִּיר קְאָמְרִי לֵיהּ רַבְּנָן לְרַבִּי מֵאִיר - הרי חכמים השיבו
 תשובה טובה לרבי מאיר, ומדוע חלק עליהם.
 הגמרא מבארת ביאור אחר בדברי רבי מאיר: אֵלָּא הָכִי קְאָמְרִי לֵיהּ
 - אלא כך אמר להם רבי מאיר לחכמים, אף שלשיטתכם הדם הירוק
 אינו מטמא את האשה ששם נדה, מכל מקום לְהוֹי - (יחשב) כְּמִשְׁקָה
 לְהַכְשִׁיר אֶת הַדְּרָעִים - שאם יגע שרץ בדרעים לאחר שהדם הירוק
 נגע בהם, יטמאו, ומדוע אתם מטהרים אותו לגמרי. אבל חכמים
 סוברים שדם ירוק אינו מטמא ואף אינו מכשיר את הזרעים.
 הגמרא מבררת סברת חכמים: וְרַבְּנָן - חכמים הסוברים שדם ירוק
 היוצא מן האשה אינו מכשיר, טעמם, משום דְרַבְּעִין - (שצריך) דִּם
 הַלְלִים' (במדרב כנ כד), וְלִיבָא - (ואין), כלומר, שרק הדם הדומה
 ל'דם חללים' - (הרוגים), כלומר, דם שהנשמה יוצאת בו, מכשיר
 זרעים לקבל טומאה, אבל דם נדות שאין הנשמה יוצאת בו אינו
 מכשיר.
 הגמרא: אֵי הָכִי - אם אכן כך הוא טעמם של החכמים
 שנחלקו על רבי מאיר, שִׁפִּיר קְאָמְרִי לֵיהּ רַבְּנָן לְרַבִּי מֵאִיר - הרי
 חכמים אמרו תשובה טובה לרבי מאיר, ומדוע חלק עליהם.
 הגמרא מביאה טעם אחר לשיטת רבי מאיר: אֵלָּא הָכִי קְאָמְרִי לֵיהּ
 - אלא כך אמר להם רבי מאיר לחכמים, אֵלְפִינָה בְּגִזְרָה שְׁוֹהָ - דין
 זה שדם ירוק של האשה מכשיר לקבל טומאה, תלמדו אותו בגזירה
 שוה, שכן בְּתֵרֵב הָכָא - נאמר כאן (שיר השירים ד ג) בפסוק העוסק
 בשבחו של עם ישראל, 'שֶׁלֶח־ךָ - דם נדות השלוח מן האשה, פְּרָדָם
 רְמוֹנִים' - הרי הוא כפרדס זה שנועלים אותו לשומרו, כך בנת
 ישראל לאחר שרואות דם נועלות פתחי נדותן מלהיזקק לבעליהן,
 וְתֵרֵב הָתָם - ונאמר שם (איוב ה י), בדברי חברי איוב שבחחו לו
 את מעשה הקב"ה, 'הַזֹּתָן מִטֵּר עַל פְּנֵי אֶרֶץ וְשֹׁלַח מִיַּם עַל פְּנֵי
 הַיּוֹצֵאוֹת', הרי שנאמר לשון 'שילוח' גם בדם נדה וגם במים, ויש ללמוד
 מכך שכשם שמים מכשירים לקבל טומאה, כך דם נדות מכשיר.
 הגמרא מבררת סברת חכמים: וְרַבְּנָן הסוברים שדם הירוק אינו
 מכשיר, הטעם שאינם דורשים גזירה שוה זו, הוא משום שְׁאִדָּם דִּן
 קָל וְהוֹמֵר מְעַצְמוֹ - אף אם לא קיבלו מרבם, וְאִין אָדָם דִּן גְּזִירָה
 שְׁוֹהָ מְעַצְמוֹ - אם לא קיבלה מרבם בהלכה למשה מסיני. ומכיון
 שלא קיבלו רבנן גזירה שוה זו מרבם, לא דרשו כן.
 שנינו במשנה: רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר לֹא כָּף וְכוּ' ולא כך, כלומר, הדם
 הירוק אינו מטמא משום דם נדה, וגם אינו מכשיר לקבל טומאה.
 הגמרא מבארת את דברי המשנה. מקשה הגמרא: הרי דברי רבי יוסי
 הֵיִינוּ תַנְּאָא קָמָא - היא שיטתו של התנא קמא, כלומר, החכמים
 שחלקו על עקביא בן מהללאל במשנה וטיהרו גם כן דם ירוק, ומה
 הוסיף רבי יוסי על זה. מתרצת הגמרא: אכן אין כאן שיטה חדשה,
 אלא הֵא קָא מְשַׁמְעֵ לָן - התנא בא להשמיענו בזה, מֵאֵין תַנְּאָא קָמָא,
 רַבִּי יוֹסִי - מיהו התנא קמא, כלומר, מי הם חכמים שהובאו בתחילה,
 רבי יוסי. וְהֵטַעַם שֶׁהַמְשַׁנָּה בִּיאָרָה לָנוּ אֵת שְׁמוֹ, הוא משום שְׂכָל

לְתַלּוֹת, כלומר, לענין אם האשה נגעה בתרומה או בקדשים לאחר
 שראתה דם בצבעים אלה, שלפי שיטת תנא קמא נטמאו מספק,
 ואינם נשרפים וגם אינם נאכלים. ולשיטת בית הלל הרי הם טהורים
 לגמרי ונאכלים. ולשיטת בית שמאי הרי הם טמאים לגמרי ונשרפים.
 שנינו במשנה: הִירֹק, עֲקֵבִיא בְּן מְהֵלְלָאֵל מְטַמָּא. הגמרא מבארת
 את טעמו. מקשה הגמרא: וְלִית לֵיהּ לְעֲקֵבִיא דְמִיָּה דְמִיָּה הָרִי כָּאֵן
 אֲרַבְּעָה' - וכי עקביא בן מהללאל אינו סובר מה שנתבאר לעיל
 (ע"א) שהלימוד לרבות ארבעת מיני הדם ששנה תנא קמא הוא ממה
 שנאמר פעמיים תיבת 'דמיה', ואם כן הרי נתמעט מכך כל שאר מיני
 הדם, והדין שטימא את הדם הירוק.
 מתרצת הגמרא: אִיבְעִית אֵימָא - אם תרצה תוכל ליישב זאת כך,
 שאכן לִית לֵיהּ - עקביא בן מהללאל אינו סובר שיש למעט מ'דמיה
 דמיה' דם ירוק, לפי שדם זה נתרבה מפסוק אחר.
 וְאִבְעִית אֵימָא - ואם תרצה תוכל ליישב זאת כך, שלעולם אִית לֵיהּ
 - אף עקביא סובר שאין לרבות רק ארבעה צבעי אדום. והטעם
 שטימא גם דם ירוק, משום שְׂמִי - (וכי) לֹא אָמַר רַבִּי הֵינָא שִׁטְעַם
 שהשחור טמא, הוא משום שהדם השחור, מתחילתו אָדוּם הוא
 - (היה), אֵלָּא שְׁלִקָּה לאחר שיצא מן הגוף והשחיר, ואם כן הִכָּא נִמְי
 - אף כאן, כלומר, אף דם ירוק, אדום היה מתחילתו וּפְלִקָּה הוא
 דְלָקִי - אלא שלקה ונעשה ירוק אחרי שיצא מגוף האשה.
 שנינו במשנה: הירוק, עקביא בן מהללאל מטמא, וְחַכְמַיִם מְטַהְרִין.
 הגמרא מבררת במה חולקים חכמים על התנא קמא. מקשה הגמרא:
 הלא שיטת חכמים הֵיִינוּ - היא עצמה שיטתו של הַתַּנְּאָא קָמָא שאמר
 שרק חמשה דמים טמאים באשה, ומשמע מזה שהדם הירוק טהור
 הוא, ובמה חולקים חכמים על שיטתו. מתרצת הגמרא: אֵימָא
 בְּיַנְיָהוּ - יש הבדל בין השיטות לענין לְתַלּוֹת, כלומר, אם האשה
 נגעה בתרומה או בקדשים לאחר שראתה דם בצבע ירוק, שלשיטת
 תנא קמא נטמאו מספק, ולשיטת חכמים הרי הם טהורים לגמרי,
 ולשיטת עקביא בן מהללאל הרי הם טמאים לגמרי.
 שנינו במשנה: אָמַר רַבִּי מֵאִיר, אִם אֵינוֹ מְטַמָּא מְשׁוּם כְּתָם כּוּ'
 מטמא משום משה. הגמרא מבארת את שיטת רבי מאיר: אָמַר רַבִּי
 יוֹחָנָן, יְרֵד רַבִּי מֵאִיר לְשִׁיפְתַּי עֲקֵבִיא בְּן מְהֵלְלָאֵל, כלומר, רבי
 מאיר עצמו סובר כשיטת עקביא בן מהללאל, וְטַיִמָא אשה שראתה
 דם ירוק, משום טומאת נדה, ואפילו אם ראתה רק כתם ירוק על
 בגדה בלבד. ומה שאמר 'אם אינו מטמא משום כתם וכו'', הוא
 לשיטת חכמים בלבד.
 מבארת הגמרא את דברי רבי מאיר: וְהָכִי קְאָמְרִי לֵיהּ לְרַבְּנָן - וכך
 אמר להם רבי מאיר לחכמים שאמרו שהדם הירוק טהור הוא לגמרי,
 לשיטתי גם אם רק מצאה כתם ירוק על בגדה טמאה היא, מפני
 שלשיטתי אין הבדל בין דם ירוק לדם אדום כלל. אבל אף אתם
 החולקים עלי בדבר זה, נְהִי - האף אמנם דְהִיבָא דְקָא מְשַׁפְּחַת
 כְּתָם יְרוֹק אִמְנָא - שבאשה שהאשה כתם בצבע ירוק על
 בגדה, לֹא מְטַמָּאִיתוּ - אינכם מטמאים אותה, לפי שמאחר שאינו
 מצוי שיהיה לאשה דם ירוק תולים שכתם זה לא בא מגופה, אבל
 הִיבָא דְקַתְּוִיא דִם יְרוֹק מְגוּפָה תַמְטָא - באופן שראתה דם ירוק
 היוצא מגופה, מדוע אינכם מטמאים אותה, שהרי אין לתלות שדם
 זה בא ממקום אחר.
 הגמרא דוחה ביאור זה בדברי רבי מאיר. מקשה הגמרא: אֵי הָכִי -
 אם כך, שרבי מאיר מקשה לחכמים שיטמאו את האשה משום נדה,
 לא היה לו לומר להם 'אם אינו מטמא משום כְּתָם מְטַמָּא מְשׁוּם
 מְשַׁקָּה', אלא מטמא משום רוֹאָה מְבַעֵרָא לֵיהּ - היה לו לומר להם
 'אם אינו מטמא משום כתם מטמא משום רואה' כלומר, שאם ראתה
 דם היוצא מגופה, תטמא, תטמא.
 הגמרא מביאה ביאור אחר בדברי רבי מאיר. מבארת הגמרא: אֵלָּא
 הָכִי קְאָמְרִי לֵיהּ - כך אמר להם רבי מאיר לחכמים הסוברים שדם
 ירוק אינו מטמא כלל, נְהִי הִיבָא דְקָא תְּוִיא דִם יְרוֹק מְעִיקְרָא -
 האף אמנם שבאופן שבתחילת ראייתה ראתה דם ירוק בלבד, לֹא
 מְטַמָּאִיתוּ - אינכם מטמאים אותה, משום שאתם סוברים שדם ירוק

רַחֵם, עַל צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית תַּיִנוּ, וְלַעֲלוּבַת נַפְשׁ תּוֹשִׁיעַ וּתְשַׁמַּח בְּמַהֲרָה בְּיַמֵּינוּ.

פְּרוּךְ אַתָּה יְיָ. מְשַׁמַּח צִיּוֹן בְּבִנְיָהּ:

שְׂמַחְנוּ, יְיָ אֱלֹהֵינוּ, בְּאַלְיָהוּ הַנְּבִיא עֲבָדְךָ, וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ, בְּמַהֲרָה יָבוֹא וַיְגַל לַפְּנּוּ, עַל כְּסֹאוֹ לֹא יֵשֵׁב זָר, וְלֹא יִנְחַלוּ עוֹד אַחֵרִים אֶת

כְּבוֹדוֹ. כִּי בְשֵׁם קִדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לוֹ, שְׂלֵא יִכְבֶּה גֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: פְּרוּךְ אַתָּה יְיָ,

מִגֵּן דָּוִד:

עַל הַתּוֹרָה, וְעַל הָעֲבוּדָה וְעַל הַנְּבִיאִים וְעַל יוֹם הַשַּׁבָּת הַזֶּה, שְׁנַתַּתְּ לָנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְקִדְשָׁה וְלִמְנוּחָה, לְכָבוֹד וְלִתְפָאֶרֶת. עַל הַכֹּל, יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ

מוֹדִים לָךְ, וּמְבָרְכִים אוֹתְךָ. יִתְפָּרֵךְ שְׁמֶךָ בְּפִי כָל חַי תְּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: פְּרוּךְ

אַתָּה יְיָ, מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

זְמַנִּי סוּף קִידוּשׁ לִבְנֵה בֵּית אֱבָרָה:
כֹּל לַיִל שְׁנֵי, אֹר לִי"ד סִיּוֹן

המשך ביאור למסכת נדה ליום שבת קודש עמ' ב

לא בא מן המקור אלא מן הכינה, והרי היא טהורה. מדייקת הגמרא: 34
מַאי לָאו דְּכוּלֵּיהּ גּוּפָה – האם אין כוונת המשנה שיכולה לתלות גם 35
 בכינה שנמצאת בכל מקום אחר שבגופה, לפי שאף כינה שאינה 36
 בראש דומה לדם נדה, וקשה על זעירי שאמר שרק דם כינה שבראש 37
 דומה לדם נדות. מתרצת הגמרא: **לֹא, דְּרִאשָׁה** – אין כוונת המשנה 38
 שיכולה לתלות בכל מיני הכינים, אלא בכינה הנמצאת בראש בלבד. 39
 הגמרא מביאה שיטה נוספת בביאור דם מכה: האמורא הנקראת **אָמִי** 40
 וְרִדִּינָא, לפי שהיה נאה כמו ורד, **אָמִר** בשם **רַבִּי אֲבָהוּ**, שפירוש 41
 'כדום המכה' הוא **כְּדָם אֲצַבַּע קַמְנָה שֶׁל יָד שְׁנַנְפָּה** – שקיבלה מכה, 42
 וְחִיטָּה – ונתרפאה, וְחִוְרָה וְנַנְפָּה – וחזרה האצבע וקיבלה מכה, 43
 והדם היוצא במכה השניה, הוא ה'אדום' ששנינו במשנה. **וְלֹא** – ואין 44
 הכוונה לאצבע **שֶׁל כָּל אָדָם**, אלא לאצבע **שֶׁל בַּחֹר שְׂלֵא נִשְׂא** 45
אִשָּׁה בלבד. **וְעַד כְּפָה** – עד איזה גיל נקרא בחור לענין זה, **עַד** 46
שִׁיהִי בֶן עֶשְׂרִים שנה. 47
 הגמרא מקשה על דברי אמי ורדינאה ממשנה הדנה ביני כתמים: 48
מִיֵּתִיבֵי – הקשו בני הישיבה על דברי אמי ורדינאה, שנינו במשנה 49
 (לקמן נח:), אשה שמצאה כתם על בגדה הרי זו תולה את כתמה 50
בְּבִנְיָהּ וּבְבַעֲלָהּ, כלומר, אם יש להם מכה, הרי היא תולה שכתמה 51
 בא מדם שנטף ממכה זו על בגדה כששכבו ביחד והרי היא טהורה. 52
 ומוכח מכך שדם בנה ובעלה דומים לדם נדות. וקשה, **בְּשִׁלְמָא בְּבִנְיָה** 53
מִשְׁבַּחַת לָהּ – מה ששנינו שתולה בבנה מובן, שכן אתה מוצא דין 54
 זה בבנה שלא נשא אשה, שאו דמו דומה לדם נדה, **אֵלֶּא בְּעֵלָה** – 55
 אבל מה ששנינו שיכולה לתלות בבעלה אם יש בו מכה, קשה, **הִיבֵי** 56
מִשְׁבַּחַת לָהּ – באיזה אופן תמצא אפשרות זו, שהרי בעלה נשוי, ואין 57
 לתלות רק בבחור שלא נשא אשה. 58
 מתרצת הגמרא: **אָמִר רַב נְחֻמִּין בְּרַיְהִינָן**, מדובר כאן בבעלה שלא 59
 בא עליה, וּבְגוֹזֵן שְׁנַבְנִינָהּ לְחֻפָּה וְעֵדִין לֹא נִבְעֵלָה. 60
 הגמרא מביאה שיטה נוספת בביאור דם מכה: **רַב נְחֻמִּין אָמִר**, פירוש 61
 'כדום המכה', הוא **כְּדָם הַקָּהָה** – דם שמוציאים לרפואה ממי 62
 שנתרבה דמו. 63
 הגמרא מקשה על דברי האמוראים שביארו מהו דם מכה: **מִיֵּתִיבֵי** – 64
 הקשו בני הישיבה על דברי האמוראים, שנינו בברייתא, **מַעֲשָׂה** 65
וְתִלָּה רַבִּי מַאִיר כתם שמצאה אשה על בגדה 66

הָאוֹמֵר דְּכָר בְּשֵׁם אוֹמְרוֹ מְכִיא נְאוּלָה לְעוֹלָם. 1
 שנינו במשנה: **אִיזוּהוּ הַדֵּם הָאָדוּם**, זהו שצבעו **כְּדָם הַמָּכָה**. הגמרא 2
 מביאה כמה שיטות בביאור דם מכה. שואלת הגמרא: **מַאי** – מהו 3
 פירוש **כְּדָם הַמָּכָה**. משיבה הגמרא: **אָמִר רַב יְהוּדָה אָמִר שְׂמוּאֵל**, 4
 הפירוש הוא אדום כְּמוֹ הַדָּם שֶׁל שׂוֹר שְׁחוּמַי, כלומר, כדם היוצא 5
 על ידי שחיטתו, שכן צבע דם השור הוא אדום. 6
 מקשה הגמרא: **וְלִימָא כְּדָם שְׁחִיטָה** – שהתנא יאמר 'כדם שחיטה', 7
 ומדוע נקט כדם המכה. מתרצת הגמרא: **אִי אָמִר כְּדָם שְׁחִיטָה** – אם 8
 התנא היה שונה 'כדם שחיטה', הָיָה **אָמִינָא** – הייתי יכול לומר, 9
כְּבוּלָה שְׁחִיטָה, כלומר, שאין הכוונה בדווקא לאדום הדומה לדם 10
 היוצא בתחילת השחיטה, שהוא אדום ביותר, אלא אף אם הוא 11
 דומה לדם היוצא בהמשך השחיטה, שאינו אדום כל כך, הרי הוא גם 12
 כן בכלל 'אדום', **קָא מְשַׁמַּע לָן** – משמיענו התנא שאין הדבר כן, 13
 אלא אין בכלל ה'אדום' אלא הדם שהוא **כְּדָם הַמָּכָה**, כלומר, 14
בְּתַחֲלִית הַקָּאָה שֶׁל סַכִּין – כצבע הדם היוצא מיד בתחילת המכה 15
 של סכין השחיטה. 16
 הגמרא מביאה שיטה נוספת בביאור 'דם מכה': **עוֹלָא אָמִר**, פירוש 17
 'כדם המכה' הוא **כְּדָם צְפוּר חִיָּה** – כמו דם היוצא מציפור חיה על 18
 ידי מכה. הגמרא מסתפקת בביאור דברי עולא: **אִיפְעִיא לָהּ** – 19
 הסתפקו בני הישיבה, האם מה שאמר עולא כדום ציפור 'חִיָּה', כוונתו 20
 ש'אדום' הוא רק הדם הדומה לדם היוצא מציפור חיה, ו**לְאִפּוּקֵי** 21
שְׁחוּמַי – ולמעט הדם הדומה לדם היוצא מציפור שחוט. **אוּ דְלִמָּא** – 22
 או שמא נאמר שעולא התכוין רק **לְאִפּוּקֵי כְּחוּשׁ** – להוציא הדם 23
 הדומה לדם ציפור כחוש, אבל לא להוציא הדם הדומה לדם ציפור 24
 שחוט. מסיקה הגמרא **תִּיקוּ** – תעמוד שאלה זו בספק, שלא נפשטה. 25
 הגמרא מביאה שיטה נוספת בביאור דם מכה: **וְעִירֵי אָמִר** בשם **רַבִּי** 26
חֲנִינְיָא, פירוש 'כדם המכה' הוא, **כְּדָם מְאֻבָּלֶת שֶׁל רֹאשׁ** – כמו דם 27
 היוצא ממיכנה הנמצאת בראש האדם, על ידי מכת הריתגה. 28
 הגמרא מקשה על זעירי ממשנה הדנה ביני כתמים: **מִיֵּתִיבֵי** – הקשו 29
 בני הישיבה על דברי זעירי, שנינו במשנה (לקמן נח:), לענין האשה 30
 שמצאה כתם של דם על בגדה, שהיא טמאה לפי שחוששים שמא 31
 דם זה בא מן המקור, שאם **הִרְגָּה מְאֻבָּלֶת** – כינה, ולאחר מכן נמצא 32
 הכתם על בגדה, **הָרִי זֶה תּוֹלָה בָּהּ** – הרי היא יכולה לתלות שהכתם 33